

ואמרת: עניי עירך קודמים! עד שראיתי בעיני מעשה ביהודי עני שנכנס אהמול עם בנו הקטן לבית-מסחר ספרים ושלם 50 גרוש בעד שני ספרים-למוד קטנים למתחילים שנרפסו פה בא"י...

הוא אשר אמרתי: ה'רבי' מקבל שכר לא על תורתו אלא בשביל ה'שמייען' וכלנו ב"ה משלמים שכר-כסף לה למדפיסים, לתיאטרונים, לעלילונים, ולכל מי שיש אלהים בלבו ויודע להצליף בנו כדבעי...

כלפי מאי ספרתי לכם כל זאת? כלפי זה שאחם אומרים: היוקר בירושלם!

* * *

כלנו קראנו בצער את אשר קרה למושל עירנו ע"א נכת כל תארי-הכבוד שלו. הקהלה העברית החליטה, כנראה, למלא את חסרונו זה ולשלח לו תואר כבוד חדש, מלאכת מחשבת; מצד אחד כתוב באנגלית:

S. M. G. (Storrs Must Go).

ומצד השני בעברית:

רונלד — ב' נובמבר 1921.

עזמות

להניע לישיבה של מעלה, כנהוג. איני יודע כיצד נהגים שם בארופה ואפילו כאן אצל הגויים שלנו בהצנות שקספיר; יש אומרים, למשל, כי בינה אפשר להשיג את היציע של הקיסר פרנץ-יוסף בכבודו ובעצמו בתיאטרון-המלוכה בעד איוה אלפים כתרס, כלומר בעד שיללינג אחד... איני יודע איזו קומדיה מענינה יותר את הקהל שלנו, אם זו של פשרלייטשפלין על היריעה או הקומדיה של 'המקומות' באולם, ואולם אחת ידעתי, כי אנחנו, כלומר אני וחברי המסכן מהשורה הראשונה, שלמנו במיטב כספנו לא בעד הכסאות של נו אלא בעד הכסאות הריקים אשר מסכיבנו, שנתמלאו כלם ע"י ה'וייצים', כלומר ה'שועלים' הקטנים המתננבים בחורים אל האולם וביחוד ע"י ידירים, חברים, מבקרים וסחה בטלנים שהוזמנו לכתחלה כרי לסחם את החלל...

את חטאי אני מזכיר. כשקראתי בעתונים את הכרוז הידוע של מסדרי-הרפוס, התרעמתי הרבה מאד על סופרינו ומר"לינו וביחוד על ועד-החנוך המרפס את ספרי-הלמוד בוינה ועל 'הרכיר' של ביאליק ההולך ונרפס בברלין,

לשמע את ה'חרר' של לבוב וכיחוד את ה'סינור' של הר-מלח או לראות איזו 'דרמה נוראה' בראינע, והריני מהגנב פשוט מביתי נישאר נא הדבר בינינו בסוד! ישר לנשף... איני קופץ חלילה בראש וקונה אני שביחה דוקא בשורה השמינית או העשירית, כמנהג בעלי בתים הנוגים, ולפיכך אני זוכה לשני חזיונות, אחד על הבמה ואחד באולם גופא... לפני הרמת המסך האדרום שהלבין קצת מוקן או אולי מאבק, הנני שוקע בים של כסאות וספסלים בלתי 'מיושבים' לימיני לשמאלי ובפרט לנגדי... רק בשורה הראשונה 'נפל' אורח תמים מסכן, ושנינו מפקים, מתכוננים אל טיח-הכתלים ואומרים: איכה ישבה ברד'...

ואולם מיד אחר עלות הפרכות, כשאך לקו המאורות כנהוג, עשה הקב"ה גם — תחתונים, נעשו עליונים ועליונים נעשו תחתונים... פעם נכשל המכונן ומיד אחר הישכה באולם האיר פתאם ההשמל, ונשארו הבהורים והבהורות שלנו חלויים באויר ברגלידם על גבי הכסאות והספסלים, כי לא כלו לעשות במחשך מעשירם כלומר לא הספיקו, המסכנים,

הרצל" בכ' חמו, — מן 100 ג"מ עד 10 ג"מ רק...—אני אומר תמיד: ב'קטן החל'... אבל הפלונית שהחזית, הן גם לה יש בודאי חשק גדול ללכת, ול'גברת' זוהי שאלה של 'מקום בראש', ולכבוד הגברת הן צריך גם ה'אדון' לשכת לימונה או לשמאלה, והרי זה 'מריח' כבר בהצי פונט מינימום, ומכיון שברך אוהך אלהים בבנות שחם או שלש בוגרות, בלי עין-הרע, שגם נשמהן אינה של 'צמוקים' — הרי איראפשר להיות, דבר אחר" וצריך להוביל גם אוהן, והרי לך קיטא-לן של פונט אחד, חוץ מהוצ'ק, כראוי לבנות ישראל ל'צ'וקלייט'! ושאר-ירקות, כנודג. ומה עושה איפוא יהודי שלא זכה עדיין בגדול הגדול ואפילו למשכרת כפולת-שמונה?—אומרים את הפסוק: 'אשרי יושבי ביתך' ופסקו כל המענות וגם הפונטים נשארים בכיסו לשמחות. ומיום שהתחיל שטף הנשפים, הקונצרטים וה'סינמה' בירושלם עיה"ק, ונתעלו המחירים, ר"ל יסדרנו חברה גדולה של 'מנידי הלהים' ואומרים כלנו 'אשרי דאיש אשר לא הלך וכך הגנו הולכים ומתעשרים ממשי'...

ואולם, יש אשר יצרי תוקף עלי לסעמים

שכר עבודה ולא שכר בטלה... הרהר קצת העגלון ואמר: — כן, אדוני, אבל הרצען פושט את עוריו 'ההרש דורש' פונטים" בעד מעט ברזל לחקון עגלתי... גם הם אומרים כי אין להם עבודה... אדרבה, יווילו הם את מחירם, ותראה אם לא אובילך בעד שיללין אחד עד—ה'הזיתים'!... ובשעת דבורו ישב לו העגלון, כפרייך" על כסא רם ונשא, אוחז שוטו הארוך בידו האחת ושתי המושכות בידו השנית, כהרדינג, להבדיל, כועידת ושינגטון, העומד שם על הדוכן וקורא בקול רם את ההפסדה: 'וכחתו את הרבוהם לאתים ותניתותיהם למזמרות' וכל ה'קהל' ורי בלפור שלנו בראשם קוראים אחריו בקול, ואולם כהניעם לברכת ההפסדה, האומר ועושה המדבר ומקיים שכל דברך אמת וצדק" הם עונים 'אמן' בשפה רפה ושואלים זה לזה: מי יתחיל קודם לקיים את הפסוק הזה ולכתת'...

איני יודע מה אתם עושים — אבל כשאני לעצמי, הריני מחזיק בכלל זה: נחות דרגא ונסיב... כרטים", הן לקונצרט והן לחזיון, הן לנשף והן אפילו לכיתה-העם, ומכל המחירים דהאידנא של הנשפים שלנו, ואפילו של 'נשף

כהצי תריסר עגלונים ומשכו אותי לכל צד: אדון! סיניור! חואג'ה! — מה יקר? שאלתי. — שני 'שיללין'! קרא אחד מהם, ואנב הציג לפני שתי ידיים מהומשות, כמו בכרכת-הכהנים להבדיל. — כיצד? אמרתי לו בחמיה, הן זוכר אתה כי לפני המלחמה היית מקבל ממני רק בשליק אחד, ועכשיו אתה דורש ממני פי עשר?... — הו! הו! צעק העגלון שלי כדרכו, הן עכשיו כל ה'חואג'את' הולכים ב"ה ברנל. פרנסה לא יש, עבודה לא יש, הסוסים שלי עובדים רק שלש-ארבע שעות ביום...

לשמע דבורים כאלה, נכנסתי עמו קצת בוכחים: — ראשית, אמרתי לו, למה יעבדו סוסיך רק שלש שעות ביום, עוד פחות מהבולשביקים ר"ל, בשעה שאני למשל עובד שמונה שעות ביום? ושנית, הנספתי לו, לך דרשת רק שיללינג אחד במקום שני שיללינגים, כי אז רבו הנוסעים וכל ה'חואג'את' לא היו הולכים ברנל, גם סוסיך היו עובדים כ'בני-אדם' ואחה בכבודך ובעצמך היית מקבל מנוסעיך

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

הידעתם, רבותי, על מה ה'רבי' מקבל שכר? לא על תורתו חלילה אלא על המלקות שהוא מחלק לתלמידיו. — מילא.

הוא אומר, תורה מהיוב אני ללמד שלא על מנת לקבל פרס כדכתיב: ולא קרדום לחסר בה, אבל 'שמייען', הן לא מהיוב אני לעשות לתלמידים חנם!

כלפי מאי נאמר כל זאת? כלפי זה שאחם אומרים: יוקר! הבל טוענים ואומרים: היוקר גדול בארצנו! ואני אומר לכם, רבותי, כי סבת היוקר מונחת דוקא בזה שאנו משלמים שכר טוב בעד ה'שמייען' שמצליפים בנו ב"ה מכל צד...

הנה אספר לכם, לרונטא, מעשה שהיה, מעשה פשוט, אבל מבאר את הענין: חמול, לפנות ערב, נגשתי לשער יפו ובקשתי לנסע בעגלה לביתי, מיד קפצו עלי